

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Філологічний факультет

Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ

Завідувач кафедри

 Міхей З.О.

(протокол №1 від 30.08.2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА з курсовою роботою
(повна назва навчальної дисципліни)

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
(Шифр і назва спеціальності)

Освітня програма: Середня освіта. Українська мова і література.
Англійська мова і література

Мелітополь, 2021

Розробник:

Митяй З.О., доцент, кандидат філологічних наук

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

О.В. Коваль

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни		
		денна форма навчання	заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 3 (7-ий семестр) / 3 (8-ий семестр)	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Обов'язкова		
Блоків – 2		Рік підготовки:		
		4-й	-й	
		Семестр		
Загальна кількість годин – 90 (7-ий семестр) / 90 (8-ий семестр)		Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	7-й, 8-й	-й
		Спеціальність: 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Лекції	
			16/12 год.	-
		Практичні, семінарські		
		28 / 24 год.	-	
		Самостійна робота		
		46 / 54 год.	-	
Тижневих годин – 3	Освітня програма: Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література	Вид контролю (екзамен) – 7, 8 семестр		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – поглибити знання студентів із сучасної української літературної мови, сформувати в них погляд на мову як на системно-структурне явище, допомогти ґрунтовно оволодіти мовними категоріями. Спрямувати студентів на розвиток лінгвістичного мислення; поглиблене засвоєння мовних законів і явищ, мовознавчої термінології; на вивчення синтаксису й пунктуації простого та простого ускладненого речення сучасної української мови.

Завдання – формувати у майбутніх філологів творчий підхід до вивчення мовних явищ, мовно-ціннісні орієнтації; ознайомити з науковими засадами й основними положеннями синтаксису сучасної української літературної мови; вивчити граматичні та мовностилістичні явища і тенденції; оволодіти різними аспектами і нюансами української мови; розвивати гуманітарно-філологічного мислення; сприяти виробленню у студентів навичок системного аналізу мовних явищ, оволодінню граматичними, пунктуаційними та стилістичними нормами української літературної мови.

3. Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

1. Інтегральна компетентність:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філологічної освіти, що передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічної наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Загальні компетентності:

ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

3. Фахові компетентності:

ФК 1 Здатність володіти методологічними і теоретичними основами філологічних наук, методик навчання української мови і літератури, базовими знаннями з української мови, теорії та історії української літератури, методик викладання української мови та літератури.

ФК 2 Здатність використовувати науковий апарат для засвоєння теоретичних основ української мови та літератури, методик викладання української мови та літератури.

ФК 11 Здатність вільно володіти українською мовою, адекватно використовувати мовні ресурси, демонструвати сформовану мовну й мовленнєву компетенції в процесі фахової і міжособистісної комунікації, володіти різними засобами мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

3. Результати навчання:

Результати навчання (РН)

РН 3. Знає основні функції й закони розвитку мови як суспільного явища, різнорівневу (системну) організацію української мови та її норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності.

РН 14. Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний вдосконалювати та підвищувати власний компетентнісний рівень.

4. Програма навчальної дисципліни

Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови.

Словосполучення як одиниця синтаксису.

Речення як основна синтаксична одиниця.

Просте двоскладне речення. Граматична основа простого двоскладного речення.

Просте двоскладне речення. Другорядні члени речення.

Односкладні речення в граматичній системі української мови.

Неповні речення в сучасній українській літературній мові.

Синтаксис простого ускладненого речення.

Складне речення.

Складносурядні речення.

Складнопідрядні речення.

Складні безсполучникові речення.

Складні речення з різними типами зв'язку.

Пряма, непряма і невласне-пряма мова.

Пунктуація.

Текст.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Блок 1.

Синтаксис словосполучення та простого речення

Тема 1. Синтаксис як граматичне вчення про будову зв'язної мови. Предмет і завдання синтаксису	10	2	2			6						
Тема 2.	12	2	4			6						

Словосполучення як одиниця синтаксису												
Тема 3. Речення як основна синтаксична одиниця. Синтаксис простого речення. Класифікація речень у сучасній українській мові	8	2	2			4						
Тема 4. Просте двоскладне речення. Граматична основа простого двоскладного речення	12	2	4			6						
Тема 5. Просте двоскладне речення. Другорядні члени речення	12	2	4			6						
Тема 6. Односкладні речення в граматичній системі української мови. Нечленовані речення.	12	2	4			6						
Тема 7. Неповні речення в сучасній українській літературній мові.	10	2	2			6						
Тема 8. Синтаксис простого ускладненого речення	14	2	6			6						
Всього І блок:	90	16	28			46						
Блок 2.												
Синтаксис складного речення												
Тема 9. Складне речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові	12	2	2			8						
Тема 10. Складносурядні речення	12	2	2			8						
Тема 11. Складнопідрядні речення як специфічний тип складних речень	18	4	6			8						
Тема 12. Складні безсполучникові речення: визначення,	10	2	2			6						

типологія, функції, розділові знаки												
Тема 13. Складні речення з різними типами зв'язку	12	2	4			6						
Тема 14. Пряма, непряма і невластиво-пряма мова	8		2			6						
Тема 15. Пунктуація	8		2			6						
Тема 16. Текст	10		4			6						
Всього II блок:	90	12	24			54						
Усього годин	180	28	52			100						

7. Теми лекцій

Тема лекції	Назва теми лекції та питання, що вивчаються	Кількість годин
Тема 1. Загальні питання синтаксису сучасної української літературної мови	Предмет і завдання синтаксису, зв'язок синтаксису з іншими науками. Фундаментальні поняття синтаксису. Синтаксичні одиниці, їхні основні ознаки та принципи виділення. Формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний рівні синтаксису. Види синтаксичних зв'язків у реченні та словосполученні. Типологія синтаксичного зв'язку. Семантико-синтаксичні відношення в синтаксисі.	2
Тема 2. Словосполучення як одиниця синтаксису	Поняття про словосполучення, його місце в системі синтаксичних одиниць української мови. Словосполучення. Слово, словосполучення та речення, спільне та відмінне між ними. Короткі відомості з історії вчення про словосполучення. Різне тлумачення словосполучення в сучасній лінгвістиці. Вільні (синтаксичні), зв'язані (нерозкладні) та фразеологічні словосполучення. Типи словосполучень за видом синтаксичного зв'язку. Підрядні словосполучення, принципи їх класифікації. Різновиди підрядних словосполучень за морфологічним характером головного компонента. Синтаксичні зв'язки й семантико-синтаксичні відношення у підрядних словосполученнях. Види сурядного зв'язку у словосполученні – відкритий і закритий. Семантико-синтаксичні відношення у сурядних словосполученнях. Питання про належність сурядних словосполучень до одиниць синтаксису. Прості та складні словосполучення.	2
Тема 3. Речення як основна синтаксична одиниця	Проблема визначення речення. Основні ознаки речення. Речення і судження. Принципи класифікації речень у сучасній лінгвістиці. Структурно-семантичні типи речень. Стверджувальні та заперечні речення. Типи речень за комунікативним призначенням і експресивним забарвленням. Парадигма речення. Формально-синтаксичний, семантико-синтаксичний і комунікативний аспекти речення. Структурна	2

	схема речення.	
Тема 4. Граматична основа простого двоскладного речення	Поняття про двоскладне речення, вираження предикативності в ньому. Характер синтаксичного зв'язку між підметом і присудком у двоскладному реченні. Диференційні ознаки головних членів речення. Способи вираження простого підмета в сучасній українській мові. Способи вираження простого присудка. Структурно-семантичні характеристики складного (подвійного) присудка. Структурно-семантичні характеристики складеного іменного присудка. Способи вираження складеного дієслівного присудка.	2
Тема 5. Другорядні члени речення	Історія та сучасний стан учення про другорядні члени речення. Нове вчення про другорядні члени речення. Поняття про прислівні, детермінантні члени речення та дуплексиви. Узгоджені та неузгоджені означення, засоби їх вираження. Роль означення у структурі поширеного речення. Прикладка як особлива форма означення. Прямі та непрямі додатки, способи їх вираження. Обставини. Семантико-синтаксичні різновиди обставин та їх роль у структурно-семантичній організації двоскладного речення.	2
Тема 6. Односкладні речення в граматичній системі української мови	Поняття про односкладні речення, характер головного члена в них. Проблема односкладного речення в сучасному мовознавстві. Особливості семантичної структури односкладних речень. Принципи класифікації односкладних речень. Іменні та дієслівні односкладні конструкції. Особливості означено-особових, неозначеноособових і узагальнено-особових односкладних речень, їх кваліфікація в сучасній граматиці. Безособові односкладні речення, способи вираження головного члена в них. Проблеми визначення інфінітивних односкладних речень, принципи їх класифікації у різних граматичних працях. Номінативні односкладні речення, їх класифікації. Нечленовані речення.	2
Тема 7. Неповні речення в сучасній українській літературній мові	З історії вивчення неповних речень. Основні питання теорії неповних речень. Класифікації неповних речень. Контекстуальні та ситуативні неповні речення. Неповні речення в структурі діалогу. Еліптичні речення. Приєднувальні неповні речення. Парцеляція.	2
Тема 8. Синтаксис простого ускладненого речення	Місце простих ускладнених речень у граматичній системі мови. Напівпредикативність як характерна ознака ускладнених простих речень. Поняття про ускладнення в традиційній граматиці. Різновиди ускладнених простих речень. Визначальні формальні та семантичні ознаки ускладнених простих речень. Однорідні члени речення: загальний огляд. Сучасний стан учення про однорідність. Диференційні ознаки однорідних членів речення. Засоби вираження однорідності. Характер семантико-синтаксичних відношень у межах однорідних членів речення. Узагальнюючі слова при однорідних членах речення. Відокремлення в синтаксисі: загальний огляд. Відокремлення як багатоаспектне синтаксичне і семантико-стилістичне явище. Напівпредикативні відношення при відокремленні. Причини та умови відокремлення другорядних членів речення. Вставні конструкції у структурі ускладненого речення. Поняття про	2

	вставні одиниці (слова, сполучення слів, речення). Морфологічні засоби вираження вставних слів і сполучень. Синтаксичні особливості вставних одиниць. Семантичні групи вставних компонентів. Вставлені компоненти речення. Виникнення і розвиток учення про вставлені компоненти речення у вітчизняній граматиці. Принципи розмежування категорій вставності і вставленості. Синтаксична будова вставлених одиниць. Звертання в граматичній системі української мови. Звертання у структурі простого ускладненого речення. Способи вираження звертання. Вокативні речення (кличні комунікати) та їх модифікації. Прямий і непрямий порядок слів у простому реченні. Порядок слів у простих ускладнених реченнях. Граматичні й емоційно-змістові функції порядку слів.	
Тема 9. Складне речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові	Предикативна одиниця як структурний компонент складного речення. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення: сполучники, сполучні слова, інтонація, порядок частин, співвідносність форм дієслів-присудків тощо. Сурядність і підрядність у складному реченні. Формально-синтаксична структура складного речення. Семантико-синтаксична організація складного речення. Комунікативна специфіка складного речення. Засоби вираження семантико-синтаксичних відношень і синтаксичних зв'язків у складному (складносурядному, складнопідрядному й безсполучниковому) реченні. Перехідні випадки між сурядністю і підрядністю, між простими і складними реченнями. Шляхи утворення складного речення.	2
Тема 10. Складносурядні речення	Сурядні сполучники як один із засобів вираження синтаксичних і змістових відношень між компонентами складносурядного речення. Єднальні, приєднувальні, протиставні, розділові й градаційні сполучники. Синонімія й омонімія сполучників сурядності. Змістові відношення між частинами складносурядного речення. Особливості пунктуації на межі частин складносурядного речення.	2
Тема 11. Складнопідрядні речення як специфічний тип складних речень	Синтаксичне значення термінів «головна частина» і «підрядна частина». Функції сполучних слів і сполучників у складнопідрядному реченні, їх синонімічність й омонімічність. Вказівні слова в головній частині. Співвідношення форм дієслів-присудків головної і підрядної частини як синтаксична ознака складнопідрядного речення. Місце підрядної та головної частини у складному реченні. Підрядні, що залежать від головної частини в цілому або окремих його членів. Питання про принципи класифікації складнопідрядних речень у лінгвістичній літературі. Складнопідрядні речення з підрядними займенниково-співвідносними. Складнопідрядні речення з підрядними присубстантивно-атрибутивними. Складнопідрядні речення з підрядними з'ясувальними, локативними та міри й ступеня частинами. Формальні й семантичні принципи їх виокремлення. Різновиди	4

	складнопідрядних речень з підрядними обставинними. Граматична неповнота головної і підрядної частин у складнопідрядному реченні. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури, їх типи. Складнопідрядні речення розчленованої структури, їх типи. Супідрядність (однорідна і неоднорідна) і послідовна підрядність. Складні речення змішаного типу.	
Тема 12. Складні безсполучникові речення: визначення, типологія, функції, розділові знаки	Змістові відношення і засоби зв'язку між частинами безсполучникового речення. Пунктуація на межі частин безсполучникового речення. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.	2
Тема 13. Складні речення з різними типами зв'язку	Складні речення із сурядним сполучниковим та безсполучниковим зв'язком. Складне речення із безсполучниковим та сполучниковим підрядним зв'язком.	2
Разом		28

8. Теми практичних занять

Тема практичного заняття	Зміст практичного	Форми контролю	Кількість годин
Тема 1. Синтаксис сучасної української мови	Предмет і завдання синтаксису як граматичного рівня сучасної української літературної мови. Типи основних синтаксичних одиниць та принципи їх виділення. Синтаксичні зв'язки у реченні та словосполученні. Поняття про предикативний, підрядний та сурядний зв'язки. Семантико-синтаксичні відношення у реченні та словосполученні.	Опитування, тестові завдання	2
Тема 2. Словосполучення в синтаксичній системі української мови	Поняття про словосполучення, його місце в системі синтаксичних одиниць української мови. Типи словосполучень за видом синтаксичного зв'язку. Підрядні словосполучення, принципи їх класифікації. Форми підрядного зв'язку в словосполученні: а) узгодження; б) керування; в) прилягання. Типи семантико-синтаксичних відношень у підрядних словосполученнях. Сурядні словосполучення, семантико-синтаксичні відношення між їхніми компонентами. Вільні (синтаксичні) і зв'язані словосполучення.	Опитування, тестові завдання	4
Тема 3. Речення і його основні ознаки	Поняття про речення. Основні ознаки речення. Формально-синтаксична, семантико-синтаксична і комунікативна організація речення. Поняття про структурну схему речення. Синтаксичні категорії речення. Структурно-семантичні типи простих речень. Типи речень за комунікативним призначенням та	Опитування, тестові завдання	2

	експресивним забарвленням		
Тема 4. Головні члени двоскладного речення	Поняття про двоскладне речення, вираження предикативності в ньому. Диференційні ознаки головних членів речення. Зв'язок підмета з присудком. Простий підмет і способи його вираження. Складений підмет і його структурні типи. Простий присудок, його вираження. Типи складених присудків: дієслівний складений присудок; іменний складений присудок. Структурно-семантичні особливості складного (подвійного) присудка.	Опитування, тестові завдання	4
Тема 5. Другорядні члени речення	Сучасний стан учення про члени речення. Обов'язкові й факультативні члени речення. Семантико-граматичні ознаки другорядних членів речення. Узгоджені й неузгоджені означення, способи вираження. Прикладка як різновид означення. Прямий та непрямий додатки, специфіка їх вираження. Типи обставин за значенням. Синкретичні члени речення. Дуплексиви. Детермінанти та прислівні поширювачі.	Опитування, тестові завдання	4
Тема 6. Односкладні речення в граматичній системі української мови	Поняття про односкладне речення. Типи односкладних речень. Особливості означено-особових, неозначено-особових та узагальнено-особових односкладних речень. Безособові речення. Інфінітивні речення. Номінативні речення. Специфіка вокативних речень. Питання про слова-речення в лінгвістичній літературі.	Опитування, тестові завдання	4
Тема 7. Повні та неповні речення	Історія вивчення неповних речень. Структурно-семантичні характеристики неповних речень. Контекстуальні та ситуативні неповні речення. Приєднувальні конструкції як специфічні різновиди неповних і повних речень. Поняття про еліптичні речення.	Опитування, тестові завдання	2
Тема 8. Просте ускладнене речення: загальний огляд	Просте ускладнене речення у граматичній системі мови. Основні ознаки простих ускладнених речень. Різновиди простих ускладнених речень. Однорідність головних членів речення. Основні погляди вчених на речення з кількома присудками. Принципи розмежування простих ускладнених речень з однорідними присудками та складних синтаксичних конструкцій. Засоби синтаксичного зв'язку однорідних підметів. Правила координації присудка з однорідними підметами. Однорідність другорядних членів речення. Лексико-семантичні, морфологічні та синтаксичні критерії розмежування однорідних та неоднорідних означень. Синтаксичні та стилістичні функції однорідних прикладок. Однорідні додатки. Семантико-синтаксичні відношення між однорідними обставинами. Відокремлення означень. Синтаксичні особливості речень з відокремленими дієприкметниковими означеннями. Семантико-граматична характеристика речень з відокремленими прикметниковими означеннями. Умови відокремлення	Опитування, тестові завдання	8

	узгоджених означень. Правила відокремлення неузгоджених означень. Відокремлені прикладки. Відокремлення додатків та обставин. Питання про речення з відокремленими додатками в лінгвістичній літературі. Особливості відокремлення додатків. Синтаксичні ознаки відокремлених обставин, виражених дієприслівниками і дієприслівниковими зворотами. Умови відокремлення обставин. Відокремлені уточнювальні члени речення. Розмежування уточнювальних членів речення і напівпредикативних зворотів. Уточнення другорядних членів речення. Уточнення підмета і присудка. Вставні компоненти речення. Поняття про вставні слова, сполучення слів, речення. Морфологічне походження вставних компонентів. Синтаксичні моделі вставних одиниць. Розмежування вставних речень, словосполучень та вставних слів з урахуванням їх синтаксичної похідності. Семантична диференціація категорії вставності. Вставлені конструкції у структурі ускладненого речення. Принципи розмежування категорій вставності і вставленості. Синтаксичні моделі вставлених речень. Вставлені словосполучення та слова, їх походження і морфологічне вираження. Розрізнення синонімічних конструкцій із вставленими та відокремленими компонентами. Звертання у структурі простого речення. Сучасне функціональне вчення про вокатив. Морфологічні та лексико-семантичні способи вираження звертань. Місце звертання у структурі речення. Інтонація та розділові знаки при звертаннях.		
Тема 9. Складне речення	Закономірності формальної і смислової організації складного речення. Основні різновиди складного речення. Засоби об'єднання частин складного речення та вираження смислових відношень між ними. Перехідні випадки між сурядністю та підрядністю, між простими і складними реченнями.	Опитування, тестові завдання	2
Тема 10. Складносурядні речення в системі синтаксичних одиниць. Змістові відношення між частинами складносурядних речень	Поняття про складносурядне речення, його місце в системі мови. Принципи класифікації складносурядних речень. Основні різновиди складносурядних речень. Формальні типи складносурядних речень:: складносурядні речення закритої структури; складносурядні речення відкритої структури. Сміслові відношення між частинами складносурядного речення. Синтаксичний розбір складносурядних речень.	Опитування, тестові завдання	2

Тема 11. Складнопідрядне речення як синтаксис на одиниця. Логіко-граматична класифікація складнопідрядних речень. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення з кількома підрядними	Будова і засоби зв'язку в складнопідрядному реченні. Розрізнення сполучників підрядності і сполучних слів. Види складнопідрядних речень за їх значенням. Логіко-граматична класифікація складнопідрядних речень. Визначення смислових зв'язків у складнопідрядних реченнях за логіко-граматичною класифікацією. Загальна характеристика структурно-семантичної класифікації складнопідрядних речень. Складнопідрядні речення розчленованої та нерозчленованої структури, їх основні ознаки. Складнопідрядні речення нерозчленованої структури, їх типи. Складнопідрядні речення розчленованої структури, їх різновиди. Повний синтаксичний розбір елементарних складнопідрядних речень. Загальна характеристика складнопідрядних речень з кількома підрядними. Складнопідрядні речення з однорідною / неоднорідною супідрядністю. Складнопідрядні речення з послідовною підрядністю. Багатокомпонентні складнопідрядні речення контамінованого типу.	Опитування, тестові завдання	6
Тема 12. Безсполучникові складні речення	Загальні відомості про безсполучникові складні речення. Складні безсполучникові речення з однотипними частинами. Складні безсполучникові речення з різнотипними частинами. Розділові знаки у складних безсполучникових реченнях.	Опитування, тестові завдання	2
Тема 13. Складні речення з різними типами зв'язку	Варіанти поєднання сурядно-підрядних конструкцій в українській мові. Складні синтаксичні конструкції з сурядністю і безсполучниковим зв'язком, підрядністю і безсполучниковим зв'язком. Складні синтаксичні конструкції з сурядним, підрядним і безсполучниковим зв'язком.	Опитування, тестові завдання	4
Тема 14. Пряма, непряма і невластива пряма мова	Структурно-семантичні особливості прямої мови. інтонація та розділові знаки в реченнях з прямою мовою. Різні типи зв'язку прямої мови з непрямою. Співвідношення форм прямої та прямої мови. Заміна прямої мови непрямою. Невласна пряма мова, її структурні ознаки та застосування. Діалог. Цитата. Розділові знаки при них.	Опитування, тестові завдання	2
Тема 15. Пунктуація. Основи сучасної української пунктуації	Система розділових знаків: видільні й віддільні. Структура речення і пунктуація. Інтонаційні особливості й пунктуація. Використання засобів пунктуації для вираження емоційно-змістових відтінків речення. Основи вживання розділових знаків у простому й складному реченнях.	Опитування, тестові завдання	2

Тема 16. Текст. Граматичні категорії тексту	Сутність тексту, його особливості. Складне синтаксичне ціле. Засоби зв'язку компонентів складного синтаксичного цілого.	Опитуван ня, тестові завдання	2
	Разом		52

9. Самостійна робота

Тема для самостійного опрацювання	Види і форми роботи	Кількість годин
Зв'язок синтаксису з іншими науками. Відмінність між словом, словосполученням і реченням.	Прочитати рекомендовані статті, дати відповіді на поставлені запитання.	6
Різновиди підрядних словосполучень за морфологічним характером головного компонента. Відкриті та закриті сурядні словосполучення. Прості та складні словосполучення. Питання про стосунок фразеологічних сполук до словосполучень.	Опрацювати теоретичні питання, виконати завдання. Розробити алгоритм розрізнення простих і складних словосполучень.	6
Визначення речення в граматичних дослідженнях. Речення і судження. Стверджувальні й заперечні речення.	Опрацювати теоретичні питання. Виконати вправи на співвідношення речень і суджень. Законспектувати запропоновану статтю.	4
Історія та сучасний стан учення про головні члени речення. Різновиди складеного підмета. Трикомпонентний присудок (ускладнений присудок).	Прочитати рекомендовані статті, Опрацювати теоретичні питання, дати відповіді на поставлені питання. Дати відповіді на поставлені запитання, виконати вправи (визначення різновидів складеного підмета), ускладненого присудка.	6
Короткі відомості з історії вчення про другорядні члени речення. Омонімія другорядних членів речення. Розмежування приіменних додатків і неузгоджених означень.	Дати відповіді на поставлені запитання, виконати завдання.	6
Історія та сучасний стан учення про односкладні речення. Категорія предикативності в односкладних реченнях. Розрізнення односкладних речень та двоскладних неповних. Специфіка вокативних речень. Генітивні речення, кваліфікація їх у	Опрацювати теоретичні питання, виконати вправи. Дати відповіді на поставлені питання. Законспектувати рекомендовані статті.	6

традиційній та сучасних синтаксичних теоріях.		
Еволюція поглядів лінгвістів на неповні речення. Синтаксичні та стилістичні функції еліпсису. Особливості пунктуації в неповних реченнях.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи.	6
Термін «просте ускладнене речення» в лінгвістичній літературі. Напівпредикативні відношення при відокремленні. Поняття про ускладнення в Законспектувати рекомендовану статтю, сучасних дослідженнях функціонального спрямування. Вирішення однорідності головних членів простих односкладних речень зпоміж складносурядних і безсполучникових складних речень. Питання про речення з однорідними присудками в лінгвістичній літературі. Сполучники та інтонація при однорідних додатках. З історії вчення про відокремлені члени речення. Умови відокремлення прикладок і неузгоджених означень. Проблема граматичного статусу відокремлених додатків в наукових дослідженнях. Сучасні погляди на уточнення. З історії вчення про уточнення. Питання про речення з уточнювальними компонентами в граматичних дослідженнях. З історії вчення про вставні одиниці. Розмежування вставних речень, словосполучень та вставних слів. Пунктуація при вставних словах і словосполученнях. Поняття про вставлений текст. Вставлені речення. Розділові знаки при вставних і вставлених реченнях. Стилiстичне використання вставних, вставлених компонентів. Історія і сучасний стан вчення про звертання. Стилiстична роль звертань. Семантико-	Підготувати презентацію на тему «З історії вчення про просте ускладнене речення». Опрацювати рекомендовані джерела. Законспектувати рекомендовану статтю, скласти анотації до запропонованих джерел. Розробити алгоритм розрізнення однорідності головних членів простих односкладних речень і складносурядних та безсполучникових складних речень. Дібрати з різностильових текстів ілюстративний матеріал (20 речень) до теми. Опрацювати рекомендовану літературу з теми. Підготувати презентацію на тему «Уточнювальні компоненти в сучасній лінгвістиці». Скласти тези до рекомендованої статті.	4

синтаксичні функції речень-звертань.		
Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення: сполучники, сполучні слова, інтонація, порядок частин, співвідносність форм дієслів-присудків тощо. Сурядність і підрядність у складному реченні. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові	Опрацювати теоретичні питання, виконати вправи. Дати відповіді на поставлені питання. Законспектувати рекомендовані статті.	8
Змістові відношення між частинами складносурядного речення. Особливості пунктуації на межі частин складносурядного речення.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	8
Логіко-граматична класифікація складнопідрядних речень. Структурно-семантична класифікація складнопідрядних речень. Характеристика речень нерозчленованої та розчленованої структури. Складнопідрядні речення з кількома підрядними. Однорідна і неоднорідна супідрядність, послідовна підрядність. Багатокомпонентні складнопідрядні речення комбінованого типу.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	8
Змістові відношення і засоби зв'язку між частинами безсполучникового речення. Пунктуація на межі частин безсполучникового речення. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	6
Різноманітність типів речень у сучасній українській літературній мові як наслідок розвитку її граматичної будови. Принципи синтаксичного аналізу речень.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	6
Структура речення і пунктуація. Інтонаційні особливості й пунктуація. Використання засобів пунктуації для	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	6

вираження емоційно-змістових відтінків речення. Основи вживання розділових знаків у простому й складному реченнях.		
Текст, контекст. Функції тексту. Міжреченнєві внутрішньотекстові синтаксичні зв'язки. Міжреченнєві внутрішньотекстові смислові відношення. Актуалізація на рівні тексту, основні закономірності.	Опрацювати теоретичні питання. Законспектувати рекомендовані статті, виконати вправи. Підготувати презентацію з теми.	8
	Разом	100

10. Методи навчання

Курс передбачає викладання навчального матеріалу з використанням таких методів: **словесних** – у формі лекцій, навчальних дискусій, евристичної бесіди, інтерактивних методів; **наочних** – презентацій, ілюстрування; **практичних** – конспектування лекцій, тезування новітніх положень навчально-методичних та науково-критичних праць, спостереження й аналізу мовних фактів, тренувальних вправ.

11. Форми і методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форми проведення поточного контролю: усне опитування студентів, виконання практичних, тестових завдань тощо.

Проміжний контроль відбувається у вигляді модульної контрольної роботи.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

12. Критерії оцінювання відповідно до видів контролю *Екзамен /Залік*

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($\bar{X}_{ср}$) за діяльність студента на

	практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів). Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування. Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$

Практичні заняття	«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями. «3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків. «2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає

	його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Рекомендована література

Основна

1. Городенська К. Граматичні норми української літературної мови і сучасна практика професійної спільноти. Дивослово. 2017. № 04 (721). С. 40–45.
2. Загнітко А. Граматика місцевого відмінка: функційно-прескриптивний аспект [Текст] / Анатолій Загнітко, Надія Загнітко // Лінгвістичні дослідження : [зб. наук. праць]. Вип. 48. Харків: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2018. С. 76–85.
3. Загнітко А. Лексикографічні технології тлумачення граматичної семантики [Текст] / Анатолій Загнітко // Мовознавство. 2018. № 3. С. 3–15.
4. Загнітко А. Мовний простір граматики : [монографія] / А. Загнітко [Текст]. Вінниця: ТОВ «Твори», 2018. 448 с.

5. Загнітко А.П. Теоретична граматика сучасної української мови. Морфологія. Синтаксис / А. П. Загнітко. Донецьк: БАО, 2011. 991 с.
6. Караман С. О. Сучасна українська літературна мова: навч. посіб./ С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ. К.: Літера ЛТД, 2011. 558 с.
7. Кульбабська О. В. Граматичний обсяг терміна «просте ускладнене речення». Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. 2014. Випуск IV. С.156–163.
8. Мариненко І.О. Синтаксис української мови (з правилами пунктуації): Навчальний посібник. Київ, 2021. 279 с.
9. Митяй З.О. Комунікативний підхід щодо вивчення рідної мови / Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. Мелітополь, № 3. Вип. XX, 2018. С.111–118.
10. Митяй З.О. Текстотвірні можливості номінативних речень в українській мові / Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика» № 34, том 2, 2018. С. 98-103.
11. Митяй З.О. Співвідношення функційних особливостей дериваційних морфем із компонентами семантичної структури речення / *Знакові величини у формуванні лінгвального образу світу українців: монографія*. Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. 112–166 с.
12. Митяй З.О., Денисенко Н.В. Лексико-граматичні засоби вираження категорії градуальності в сучасній українській мові / Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія : зб. наук. пр. Вип. 49. Том 1. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 136-140.
13. Митяй З.О. Досвід реалізації компетентнісного й особистісно-орієнтованого підходу до викладання синтаксису (у співавторстві з Єрмоленко С.І.) / Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. Випуск XXII. Мелітополь, 2019. С. 106-111.
14. Сучасна українська мова: Синтаксис: підручник / І.М. Арібжанова, В.В. Коломийцева, Л.М. Костич, С.М. Різник ; за ред. А.К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Знання, 2013. 238 с.
15. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : [підручник]. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 408 с.

Допоміжна

1. Арполенко Г. П. Структурно-семантична будова речення в сучасній українській мові. Київ : Наукова думка, 1982. 132 с.
2. Балко М. В. Актуальні проблеми теорії словосполучення сучасної української мови : [монографія]. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А. П.», 2014. 349 с.
3. Баранник Д. Х. Словосполучення : [навч. посібн.]. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2007. 45 с.
4. Бевзенко С. П. Сучасна українська мова. Синтаксис : [навч. посіб.]. Київ : Вища школа, 2005. 270 с.
5. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [навч. посібник]. Київ : Либідь, 1993. 368 с.
6. Вихованець І. Р. Категорія напівпредикативності. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка* / [наук. ред. В. М. Ожоган]. Кіровоград : РВЦКДПУ ім. Володимира Винниченка, 2000. Вип. 23. С. 126–130.

7. Вихованець І. Р. Нариси з функціонального синтаксису української мови. Київ : Наукова думка, 1992. 224 с.
8. Вінтонів М. О. Актуальне членування речення і тексту: формальні та функційні вияви : [монографія]. Донецьк : Донецький нац. ун-т, 2013. 327 с.
9. Горпинич В. Генітивні речення в українській мові. *Українська мова*. – 2009. № 3. С. 3–9.
10. Грищенко А. П. Сучасна українська літературна мова : [підручник]. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
11. Гуйванюк Н. В. Нерозкладні компоненти у структурі речення : [монографія]. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 224 с.
12. Гуйванюк Н. В. Співвідношення об'єктивної та суб'єктивної модальності в реченні [навч. посіб.]. Чернівці : Рута, 1997. 63 с.
13. Дуброва О. М. Типологія ускладнення простого речення : синтаксичний і семантичний аспекти. *Держава і регіони. Серія : Гуманітарні науки*. 2018. № 1(52). С. 69–74.
14. Дуброва О. Просте ускладнене речення як монопредикативна структура. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філологія»*. 2018. Вип. 79. С. 194–200.
15. Дудик П. С. Просте ускладнене речення : [підручник]. Вінниця : ВДПУ, 2002. 336 с.
16. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
17. Заборна М. С. Просте речення. Складні випадки аналізу : [навч. пос. для студентів вищих пед. навч. закладів]. Тернопіль, 2002. 126 с.
18. Іваницька Н. Вплив сполучуваності повнозначних слів на утворення компонентів синтаксичної структури речення. *Мовознавство*. 2001. №3. С.97–103.
19. Кульбабська, О. В. Вторинна предикація у простому реченні : [монографія]. Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2011. 672 с.
20. Межов, О. Г. Типологія мінімальних семантико-синтаксичних одиниць : [монографія]. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. 464 с.
21. Митяй З.О. Функційний діапазон категорії оцінки в українському мовному дискурсі / Закономірності розвитку та функціонування української мови в освітньо-науковому просторі: монографія. Мелітополь, 2021. 204 с. (С. 84- 110).
22. Мойсієнко А.К. Сучасна українська літературна мова. Синтаксис простого ускладненого речення. Київ : ПП Я. Січовик, 2006. 240 с.
23. Ожоган В.М. Синтаксис української мови : [навч. посіб.]. Київ : Освіта України, 2010. 332 с.
24. Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ : Вища школа, 2003. 287 с.
25. Плющ М.Я. Проблема відокремлення і відокремлених компонентів речення (семантико-синтаксичний і прагматичний аспекти) : [навч. посіб.]. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. 92 с.
26. Шкурятяна Н.Г., Шевчук С.В. Сучасна українська літературна мова: модульний курс: навч. посіб. К.: Вища шк., 2007. 823с.
27. Складнопідрядні допустові речення... Складнопідрядні часові речення // / Л. Л. Звонська, Н. В. Корольова, О. В. Лазер-Паньків та ін.. К. : ВПЦ «Київський університет», 2017. С. 457...470. 552 с.

Словники

- Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. К.: Вища школа, 1985. 360 с.
- Загнітко Анатолій. Словник сучасної лінгвістики : поняття і терміни. Донецьк : ДонНУ, 2012. 402 с.
- <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/>
- Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020.
- <http://r.donnu.edu.ua/bitstream/>

Орфографічний словник української мови. К.: Довіра, 1999. 989с.

Полюга Л.М. Словник українських морфем: Близько 40 000 слів / ред. Л.І. Крючкович. Львів: Світ, 2001. 448с.

Словник української мови в 11-ти томах (онлайн-версія), 1970-1980.

[Академічний глумачний словник української мови \(sum.in.ua\)](http://sum.in.ua)

Українська мова. Енциклопедія. К.: Укр. енцикл., 2000. 752с.

Яценко І. Т. Морфемний аналіз. Словник-довідник. К.: Вища школа. Т.1 1980. 356с.; Т.2 1981. 352с.

14. Інформаційні ресурси

1. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)

2. Лінгуп (<http://linguist.univ.kiev.ua>)

3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)

4. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)

5. Тезаурус української мови (<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>)

6. Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>)

7. Глумачний словник української мови (<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/>).